

Eliška Němcová:

Nálezové kontexty neolitické figurální plastiky na jihozápadním Slovensku

posudek školitelky bakalářské práce

Autorka si v rámci své bakalářské práce stanovila za cíl zpracovat téma neolitické figurální plastiky a jejich nálezových kontextů na území jihozápadního Slovenska. Oceňuji, že se rozhodla tímto problémem zabývat, vzhledem k tomu, že dohledání informací ke starším nálezům, konkrétně přesnějších informací týkajících se jejich nálezových okolností, je často nesnadným úkolem. Z toho však zároveň vyplývá, že samotné téma je jen velmi těžko zpracovatelné. Přesto se autorce podařilo shromáždit dostatečné informace k tématu, z velké části z literatury, ale i prostřednictvím osobních konzultací s doc. Jurajem Pavúkem.

Po formální stránce splňuje text všechny požadavky kladené na tento typ závěrečné práce, obsahuje kvalitní obrazovou přílohu, částečně s vlastními fotografiemi a dvě tabulky s přehledem informací o zpracovaných artefaktech.

V úvodu se Eliška Němcová zabývá neolitickými figurálními výtvarnými projevy coby atraktivním fenoménem. Objasňuje svůj záměr zabývat se již zpracovanými nálezy z území jihozápadního Slovenska s ohledem na jejich nálezové kontexty, které by mohly být přínosem k případné interpretaci.

Druhá kapitola se zabývá rozdělením neolitické plastiky do hlavních kategorií (antropomorfní a zoomorfní) a rámcově sleduje její vývoj od paleolitu. Zde by bylo možná vhodné se více rozepsat o výtvarných projevech nejstaršího pravěku, protože zejména v případě volné zoomorfní plastiky (i zoomorfních maleb) je kontinuita ztvárnění jasně patrná. Autorka v seznamu použité literatury uvádí například publikaci *J. A. Svobody Počátky umění (2011)*, ve které se tyto analýzy vyskytují, a je tedy škoda, že o nich není podrobnější zmínka v samotné práci.

Metodologie, nálezové kontexty a některé dosavadní interpretační pokusy jsou hlavním tématem třetí kapitoly. Autorka se snaží ve zkratce a obecně popsat vývoj figurálního umění od mladého paleolitu po lengyelskou kulturu na evropském území. To však není, vzhledem k vysoké variabilitě tohoto fenoménu v čase i prostoru, ani při nejlepší snaze možné. Zde by bylo vhodnější soustředit se na území, které je předmětem práce a lépe si prostudovat dostupnou literaturu, aby nedocházelo k prezentaci nepravdivých informací (například že se *v období neolitu většina antropomorfních a nálezů vyskytuje ve střední a východní Evropě* nebo že *z neolitu nejsou známa žádná ztvárnění v životní velikosti*, oboje na straně 15). Naopak dobře jsou popsány jednotlivé typy nálezových kontextů a jejich použitelnost pro další analýzu, včetně přehledu jejich výskytu u výraznějších evropských kulturních skupin.

Čtvrtá, pátá a šestá kapitola se zabývají samotným územím jihozápadního Slovenska. Zatímco čtvrtá kapitola řeší typologický vývoj, pátá a šestá se zabývají vyčleněnými skupinami antropomorfní a zoomorfní plastiky v jednotlivých fázích neolitu. Autorka analyzuje jednotlivé nálezy ze slovenských lokalit, informace o nich jsou shrnuty v tabulkách na konci práce. K jejich zpracování však bohužel přistupuje zejména z pohledu typologie, což souvisí s jedním

z nejvýraznějších nedostatků práce, kterým je používání převážně starší literatury české a slovenské provenience. Novější maďarské, německé i anglické studie k tématu zůstaly většinou nepovšimnuty. Používání zastaralé literatury jde ruku v ruce s přebíráním zastaralých metodologických postupů. Například samotná typologie jako cesta k pochopení významu neolitické plastiky byla již dávno překonána kvůli nedostatečnému výpovědnímu potenciálu. Neolitické výtvarné projevy je nutné posuzovat jako celek v kulturním kontextu, jen tak je v budoucnu možné pochopit jejich význam a funkci.

Poslední sedmá kapitola popisuje autorčin pokus o experimentální výrobu repliky zoomorfí figurky a křehlových předmětů ze Santovky, okr. Levice, doplněný o vlastní fotodokumentaci postupu. Autorčin pokus považuji za dobré doplnění zpracovávaného tématu a mohl by posloužit jako návod při dalších replikacích nálezů podobného typu. Nebylo by však na škodu popis experimentu doplnit podrobnějším protokolem.

Práce je zakončena poměrně stručným závěrem, ve kterém postrádám zejména širší prezentaci vlastních autorčiných závěrů. I přes uvedené výhrady splňuje základní požadavky kladené na úroveň bakalářských prací na Ústavu pro archeologii FF UK. Doporučuji tedy práci k dalšímu řízení a navrhuji známku „velmi dobře“.

V Praze dne 22. 8. 2015

PhDr. Kamila Remišová Věšíňová, Ph.D.